

Д.є.н. Кириленко О.П., Савчук С.В.
Тернопільська академія народного господарства
БЮДЖЕТНА РЕЗОЛЮЦІЯ У БЮДЖЕТНОМУ ПРОЦЕСІ

В умовах реформування бюджетної системи в Україні особливої актуальності набуває питання визначення місця і ролі бюджетної резолюції у бюджетному процесі. Як відомо, бюджетна резолюція – це документ, і якому визначаються пріоритети бюджетної політики на наступний рік. Питання розробки і прийняття бюджетної резолюції регулюються Регламентом Верховної Ради України, відповідно до якого даний документ повинен бути орієнтиром як для уряду України при розробці державного бюджету, так і для парламенту – при розгляді законів, що впливають на доходи і видатки державного бюджету.

Згідно з Бюджетним кодексом уряд має подавати Верховній Раді України до 1 червня поточного року Основні напрями бюджетної політики на наступний рік, тобто бюджетну резолюцію. Закономірно, що проект держбюджету повинен розроблятися з врахуванням визначених напрямів бюджетної політики, всі можливі відхилення мають бути обгрунтовані.

Але у вітчизняній практиці бюджетна резолюція ніколи не була документом, який визначає основні бюджетні параметри. Як правило, це доволі обширний документ, за допомогою якого кожна фракція депутатів намагається пролобіювати свої наміри. Замість того, щоб покласти основні напрями бюджетної політики, затверджені Верховною Радою, в основу бюджету, розробники складають проект окремо, а потім по мірі можливості узгоджують його з положеннями бюджетної резолюції. На жаль бюджетна резолюція не завжди відповідає економічним реаліям, що склалися в Україні.

Проте найбільшим недоліком діючої бюджетної практики є те, що в законах про державний бюджет не повною мірою забезпечується реалізація основних напрямів визначеної Верховною Радою бюджетної політики. Як показує досвід, при розробці проекту державного бюджету не враховується значна частина пропозицій, викладених у бюджетній резолюції на наступний рік. Ігнорування урядом вимог бюджетної резолюції стало звичною традицією, яка спричинює системні помилки, які допускаються у процесі розробки проекту бюджету.

Так, зокрема, в законі про Державний бюджет України на 2001 рік, всупереч положенням бюджетної резолюції:

- не було враховано суми податкової заборгованості підприємств і організацій перед бюджетом;
- зменшилась питома вага соціальних видатків при одночасному, хоча і незначному, зростанні видатків на державне управління;
- не враховано наміри уряду щодо упередження подальшого зростання і забезпечення зниження державного боргу України;
- державний бюджет був прийнятий з дефіцитом, в той час як у бюджетній резолюції відзначалося, що сучасний соціально-економічний стан країни дає можливість прийняти бездефіцитний бюджет.

До речі, вимоги бюджетних резолюцій щодо бездефіцитності державного бюджету не були також враховані в законах на 2002 та 2003 рік. Крім того залишались протягом декількох років нереалізованими запла-

новані заходи щодо переведення на казначейське обслуговування місцевих бюджетів, повернення знецінених заощаджень громадян в установах Ощадбанку України, забезпечення повної реалізації закону "Про освіту", проведення податкової реформи, впорядкування податкових пільг, зменшення ставок податку на додану вартість, податку на прибуток підприємств, посилення інвестиційної складової державного бюджету тощо.

Що стосується змісту бюджетних резолюцій, то на наш погляд, суттєвим недоліком є відсутність чіткого визначення в них пропорцій розподілу бюджетних ресурсів відповідно до стратегічних напрямів суспільного розвитку. Ми вважаємо, що положення і вимоги цього винятково важливого документу повинні бути більш конкретними, а не орієнтовними і загальними.

В зв'язку з цим доречними буде вивчення і застосування досвіду інших країн щодо організації бюджетного процесу. Так, наприклад, в Сполучених Штатах Америки, на відміну від України, бюджетна резолюція Конгресу є визначеним підґрунтям, відштовхуючись від якого розпочинається робота над реальним бюджетом і визначається ступінь державного втручання в економіку. Хоча цей документ і не має статусу закону, для Конгресу США він є обов'язковим для виконання. В Бюджетній резолюції визначаються загальні обсяги доходів і видатків бюджету, рівень дефіциту, а також, що дуже важливо, передбачається план акумуляції та використання бюджетних ресурсів наступних чотирьох років. На наш погляд, у вітчизняній практиці бюджетна резолюція має формуватися з урахуванням, щонайменше двох-трьох річного прогнозу економічного розвитку,

Заслугує на увагу і практика бюджетних обмежень у США, котрі змушують більш виважено ставитися до будь-яких уступок у видаткових рішеннях, зважаючи на що державні керівники повинні заощаджувати бюджетні ресурси, визначаючи, які програми мають найбільший пріоритет.

Що стосується найближчих бюджетних орієнтирів, то ми вважаємо, що сучасні реалії та перспективи соціально-економічного розвитку України зумовлюють доцільність визначення у бюджетній резолюції-2005 наступних пріоритетних напрямів бюджетної політики:

- додержання принципу бездефіцитності державного бюджету;
- фінансове забезпечення становлення інвестиційно-інноваційної моделі розвитку економіки;
- забезпечення соціального спрямування державного та місцевих бюджетів;
- пріоритетне спрямування коштів на освіту, охорону здоров'я, культуру, науку, житлово-комунальне господарство.